

Pohádka

- útvar ústní lidové slovesnosti
- dlouhá staletí se přenášela ústním podáním, v 19. st. se začala sepisovat
- původně určená dospělým (proto je v nich plno krutostí), dnes určená dětem, má upravený obsah i jazyk
- vyprávěním jsou doplňovány o jiné motivy, obměňovány, jsou do nich vloženy sny, přání, vlastní touhy, fantazie...

dělení:

KLASICKÁ (LIDOVÁ) x AUTORSKÁ (MODERNÍ)

Klasická pohádka:

- má ustálený úvod a závěr (za devatero horami, žil byl; jedlo se, hodovalo, já tam také byl, jestli neumřeli...)
- nadpřirozené bytosti, kouzla a zázraky (někdy neživé věci ožijí a vymykají se kontrole)
- gradace - 3x překonat překážky, 3 úkoly, 3 přání, 3 věci...
- symbolika čísel (tří-, dvanáctihlavý drak)
- dobro vítězí nad: zlem, závistí, špatnostmi, lakotou, zradou, lží, záłudností, sobectvím, zbabělostí, hloupostí a omezeností, chamtivostí...
- často chudí lepší (chytřejší, statečnější, vtípnější, ušlechtilější...) než bohatí a vznešení vládci

učí nás:

špatné vlastnosti potrestány
s dobrem vždycky nejdál dojdeš
pomáhej ostatním, vrátí se ti to
buď odvážný, statečný – a získáš, co právě chceš
naslouchej radám moudrých, starších a přírodě (zvířátkům...)
láska dokáže zázraky
peníze nejsou to nejdůležitější (jen vedlejší produkt) – to hlavní je touha něco dokázat, udělat něco pro druhé, potřeba obstát
využij štěstí ve svůj prospěch (štěstí přeje připraveným)
zlo neporazíš zlem, ale chytrostí (mazaností)
důvěra v kladné hodnoty a životní sílu (ne rezignace, nihilismus)

nejznámější sběratelé národních pohádek:

Charles Perrault – Pohádky matky husy
bratři Grimmové (převyprávěl E. Petiška – Sedmikráska)
Božena Němcová
K. J. Erben
Puškin, Afanasjev, Karnauchovová

Pokračovatelé – např. F. Hrubín (Špalíček veršů a pohádek), V. Říha (Zvířátka a Petrovští), J. Horák (Český Honza), E. Petiška

Autorská pohádka

- má autora, ne sběratele nebo vypravěče
- dochází k úpravě klasické pohádky – převažuje tvůrčí individuální složka nad lidovou předlohou
- nemívá znaky klasické – objevuje se i jejich parodie
- jsou vynechány kruté momenty i vedlejší motivy

- velmi často obsahuje humor a vtip
- jsou posazeny do reálného života
- není tolik nadpřirozených bytostí a kouzel (někdy nejsou vůbec)
- jsou jazykově upraveny

Nejznámější autoři:

Karel Čapek – Devatero pohádek a ještě jedna jako přívazek do Josefa Čapka (Velká kočičí pohádka, Pohádka vodnická, Pohádka pošťácká, Velká pohádka doktorská...)

Jan Drda – České pohádky (Zapomenutý čert, Dařbuján a Pandrhola, O princezně Jasněnce a ševci, který létal...)

Jan Werich – Fimfárum (Fimfárum, Děd a vnuk, Královna Koloběžka, Lakomá Barka...)

H. Ch. Andersen (Malá mořská víla, Císařovy nové šaty, Ošklivé káčátko...)

Oscar Wilde – Šťastný princ, Slavík a růže

Saint Exupery – Malý princ

Jiří Wolker – Pohádky (O kominíkovi, O listonošovi, O milionáři, který ukradl slunce...)

Josef Lada – Nezbedné pohádky (O Popelákovi, O statečné princezně, O líném Honzovi...)